

СХВАЛЕНО

Засідання педагогічної ради
Запорізької гімназії № 45
Протокол № 10 від 29.08.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Запорізької гімназії № 45
Запорізької міської ради
Запорізької області
від 29.08.2025 № 48 р

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**Запорізького академічного ліцею №45
Запорізької міської ради
на 2025-2026 н.р.**

м. Запоріжжя
2025

ВСТУП

Запорізький академічний ліцей №45 Запорізької міської ради здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», інших законодавчих актів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства освіти і науки України, органів місцевого самоврядування, власним статутом.

Запорізький академічний ліцей №45 у відповідності до ліцензії на провадження освітньої діяльності, виданої згідно з Розпорядженням голови обласної державної адміністрації від 21.03.2018 № 67-л, впроваджує освітню діяльність за складником освіти – повна загальна середня освіта; за рівнями освіти: базова середня освіта, профільна середня освіта. Орієнтовна кількість класів 5-9 - 12, 10 - 11 - 10. Ліцензований обсяг 386 осіб. Загальна проектна місткість закладу відповідно до норм ДБН В.2.2.3-97: 386 осіб.

Місія закладу: створити інноваційне освітнє середовище, що забезпечує якісну загальну середню освіту, орієнтовану на поглиблене вивчення окремих предметів, розвиток критичного мислення, дослідницьких навичок та особистісного потенціалу кожного учня для успішної самореалізації у майбутньому, зокрема через продовження навчання у закладах вищої освіти.

Головною метою закладу є забезпечення реалізації права громадян на здобуття загальної середньої освіти в обсязі Державного стандарту, пошук, навчання, виховання та розвиток обдарованих та здібних дітей шляхом загальноосвітньої та спеціальної підготовки через профільне навчання на основі національної культури, звичаїв та традицій; залучення учнів до скарбниці національних, духовних і етнічних цінностей в ім'я збагачення інтелектуального, творчого, культурного потенціалу України.

Головними завданнями профільної школи є:

- забезпечення науково-теоретичної, гуманітарної, загальнокультурної підготовки обдарованих і здібних учнів;
- виховання громадянина України;
- виконання вимог Державного стандарту загальної середньої освіти, підготовка учнів до подальшої освіти й самостійного поповнення знань, трудової діяльності;
- виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної мови, регіональних мов або мов меншин та рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля;
- пошук і відбір для навчання творчо обдарованих та здібних дітей;
- формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду;
- формування основних норм загальнолюдської моралі;
- створення сприятливих умов для самовираження особистості учнів у різних видах діяльності, їх повноцінного морального, психічного, фізичного розвитку;
- надання учням можливості для реалізації індивідуальних творчих потреб;
- оновлення змісту освіти, розробка і апробація нових педагогічних технологій, методів і форм навчання та виховання;
- виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- реалізація права учнів на вільне формування політичних і світоглядних переконань;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів, вихованців.

"Модель" випусника Запорізького академічного ліцею №45 – це соціально компетентна особистість, здатна реалізувати себе в різноманітних сферах сучасного суспільства.

В закладі навчання відбувається українською мовою. Навчання в 10-11 класах організовано за філологічним, історичним, економічним, художнім профілями навчання. За умови відповідного соціального запиту та ресурсного забезпечення можливе відкриття інших профілів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом МОН від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 №464).

Освітній процес в закладі здійснюється у режимі 5-денного навчального тижня з проведенням занять в одну зміну.

Призначення освітньої програми закладу: Освітня програма академічного ліцею з підрозділом гімназія спрямована на виявлення та розвиток обдарованості учнів, забезпечення поглибленого вивчення профільних дисциплін, формування навичок самостійної навчально-дослідницької діяльності, сприяння професійному самовизначенню та підготовці до свідомого вибору майбутньої освітньої траєкторії.

Результатом реалізації освітньої програми Запорізького академічного ліцею №45 є випусник школи III ступеню, відповідно до «моделі» випусника закладу освіти.

Освітня програма окреслює підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою;
- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення;
- очікувані результати навчання учнів;
- зміст навчальних програм, які мають гриф "Затверджено Міністерством освіти і науки України" і розміщені на офіційному веб-сайті МОН;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу;
- інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Освітня програма Запорізької гімназії №45 розроблена на 2024/2025 навчальний рік, що відповідає чинному освітньому законодавству..

Освітня програма має наступні розділи:

Вступ.

Розділ I Освітня програма закладу загальної середньої освіти II ступеня

Програма 1 Освітня програма закладу загальної середньої освіти II ступеня за Державним стандартом базової середньої освіти 2020, затвердженим Постановою КМУ від 30.09.2020 № 898 (Нова українська школа)

Програма 2. Освітня програма закладу загальної середньої освіти II ступеня за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти 2011, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392

Програма 3 Освітня програма закладу загальної середньої освіти для учнів 5-9 класів за Типовою програмою науково-педагогічного проекту "Інтелект України"

Розділ II Освітня програма закладу загальної середньої освіти III ступеня

Розділ III Особливості організації освітнього процесу з елементами дистанційного навчання

Відповідно до п.28 статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» на підставі освітньої програми у закладі на кожний навчальний рік складається та затверджується навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу у кожному класі відповідно до мережі закладу кожного ступеню навчання.

Навчальний план закладу та його обґрунтування обновляється щорічно та є окремим документом, схваленим засіданням педагогічної ради закладу та затвердженим відповідним наказом по гімназії. По мірі включення в освітній процес нових програм і підручників повинні вноситись корективи до переліку модельних навчальних програм.

Розділ I

Освітня програма

закладу загальної середньої освіти II ступеня

Загальні положення

Базова освіта – це другий рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Освітня програма закладу загальної середньої освіти II ступеню (базова освіта) розроблена відповідно до:

- Законів України “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту”;
- Державного стандарту базової середньої освіти (далі – Державний стандарт), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 (5-9 кл);
- Типової освітньої програми базової середньої освіти НУШ, затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021 №235 (в редакції наказу МОН 09.08.2024 №1120);
- постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» (9 класи);
- наказу МОН України від 20.04.2018 № 405 "Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня" (9 класи).

Метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності. Досягнення цієї мети забезпечується через формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Мета базової загальної середньої освіти — розвиток і соціалізація особистості учнів, формування їхньої національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життє забезпечувальних навичок, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

З урахуванням освітніх запитів учнів, батьківської громадськості; кадрового, матеріально - технічного, науково-методичного забезпечення та з метою створення умов для продовження якісного навчання дітей у школі II ступеню заклад організує:

- *поглиблене вивчення іноземних мов (англійської/німецької) та предметів художнього циклу* протягом навчання в школі II ступеню;
- поглиблене вивчення предметів: українська мова, історія України та всесвітня історія з 8 класу;
- збільшення годин на вивчення предметів інваріантної складової: українська мова, історія України;

- вивчення курсів за вибором (учень обирає із переліку, запропонованого школою);
- факультативні заняття (учень обирає із переліку, запропонованого школою);
- додаткові індивідуальні та групові заняття.

Для реалізації вищезазначеної мети освітній заклад має відповідну кадрову, методичну та матеріально-технічну бази.

Програма 1 Освітня програма закладу загальної середньої освіти II ступеня за Державним стандартом базової середньої освіти 2020 (Нова українська школа)

1.1.1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідомством досягнень, свідомством про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року №160 (зі змінами Наказ МОН від 15.02.2023 №165).

1.1.2. Загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі базової середньої освіти та циклі базового предметного навчання базової середньої освіти, його розподіл між освітніми галузями за роками навчання

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-6 класів (адаптаційний цикл базової середньої освіти) та 7-9 класів (цикл базового предметного навчання базової середньої освіти) закладів загальної середньої освіти сформовано для:

- закладів з навчанням українською мовою (додаток 1);

Розподіл навчального навантаження здійснено за освітніми галузями та роками навчання.

Рекомендовану, мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за освітніми галузями та роками навчання визначено відповідно до базових навчальних планів (додаток 23 Державного стандарту).

Типові навчальні плани

Типові навчальні плани (додатки 3, 4) містять:

- орієнтовний перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також орієнтовний перелік міжгалузевих інтегрованих курсів;
- рекомендований розподіл навчального навантаження за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;
- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.

Заклад освіти визначає перелік навчальних предметів та/або інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети/курси варіативного освітнього компонента з урахуванням освітніх потреб учнів, що відображається у навчальному плані освітньої програми закладу освіти.

Навчальне навантаження у типових навчальних планах орієнтоване на «рекомендований» навчальний час, визначений базовим навчальним планом Державного стандарту для вивчення певної освітньої галузі на адаптаційному та предметному циклах навчання базової середньої освіти.

Кількість навчальних годин на *вивчення інтегрованих курсів* заклад освіти визначає самостійно з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети у типовому навчальному плані.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі, відповідно до пункту 26 Державного стандарту, визначає заклад освіти в межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі заклад освіти може зменшувати, включно до мінімального показника.

Різниця між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин (*резерв навчальних годин*) у кожній освітній галузі може бути перерозподілена закладом освіти між освітніми компонентами цієї освітньої галузі або на інші освітні галузі, а також на вибіркові освітні компоненти (незалежно від освітньої галузі).

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі заклад освіти може збільшувати, включно до максимального показника, з урахуванням перерозподілу різниці між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин інших освітніх галузей.

Кількість навчальних годин, визначена у навчальному плані на вивчення *вибіркових освітніх компонентів*, не включається до максимального показника навчального навантаження, передбаченого на ту чи іншу освітню галузь.

Додаткові години для вивчення навчальних предметів, інтегрованих курсів, курсів за вибором, через які реалізуються освітні галузі, проведення індивідуальних консультацій та групових занять заклад загальної середньої освіти розподіляє самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, що відображається в освітній програмі закладу.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не повинна перевищувати загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-6 класів адаптаційного циклу базової середньої освіти та 7-9 класів циклу базового предметного навчання закладу сформовано за додатком 1 Типового освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти та складає для учнів 5-х класів - 980, 6-х класів – 1085, для 7 класів – 1120, для 8-9 класів – 1155 годин/навчальний рік .

Цілісне уявлення про зміст і структуру адаптаційного циклу другого рівня освіти, розподіл навчального навантаження, здійснений за освітніми галузями та роками навчання, погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання представляється в Навчальному плані на певний навчальний рік. Він охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову. Варіативна складова навчального плану визначена з урахуванням особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів і використовується на підсилення предметів інваріантної складової, запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють світоглядне спрямування.

Кількість навчальних годин за освітніми галузями та роками навчання визначено відповідно до базових навчальних планів (додаток 23 Державного стандарту).

Навчальний план закладу складається на основі загального обсягу навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою додаток 1 до Типової освітньої програми базової середньої освіти НУШ, затвердженої наказом МОН України від 19.02.2021 №235 (в редакції наказу МОН 09.08.2024 №1120).

1.1.3. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та предметів, логічна послідовність їх вивчення

Заклад визначає перелік навчальних предметів та/або інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети/курси варіативного освітнього компоненту з урахуванням освітніх потреб учнів на кожний навчальний рік, що відображається у навчальному плані.

Навчальне навантаження у навчальних планах орієнтоване на «рекомендований» навчальний час, визначений базовим навчальним планом Державного стандарту для вивчення певної освітньої галузі на адаптаційному циклі навчання базової середньої освіти, та підсилено в освітніх галузях, які передбачають можливість вибору певного профілю в подальшому навчанні в старшій профільній школі. Кількість навчальних годин на вивчення інтегрованих курсів заклад визначає з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети у типовому навчальному плані та за рішенням вчителів відповідної предметної науково-методичної кафедри гімназії.

Додаткові години для вивчення навчальних предметів, інтегрованих курсів, курсів за вибором, через які реалізуються освітні галузі, проведення індивідуальних консультацій та групових занять розподіляються відповідно до пропозицій та рішень предметних науково-методичних кафедр гімназії, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальні освітні потреби учнів, що відображається в навчальному плані на конкретний навчальний рік.

Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей у навчальному плані закладу загальної середньої освіти не перевищує загальнорічної кількості навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом, з дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження учнів.

1.1.4. Очікувані результати навчання (компетентності) здобувачів освіти, визначені відповідним Державним стандартом базової середньої освіти (2020)

Вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів визначено на основі компетентнісного підходу та складаються з таких компонентів:

- групи результатів навчання учнів, що охоплюють споріднені загальні результати;
- спільні для всіх рівнів загальної середньої освіти загальні результати навчання учнів, через які реалізується компетентнісний потенціал галузі;
- конкретні результати навчання учнів, що визначають їх навчальний прогрес за освітніми циклами;
- орієнтири для оцінювання, на основі яких визначається рівень досягнення учнями результатів навчання на завершення відповідного циклу.

1.1.5. Основні форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу в 5-9 класах НУШ є такі, що забезпечують формування компетентностей; розвиток компетентностей; перевірку та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекцію основних компетентностей; комбінований урок. Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести,

інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, кейс-уроки, проблемний урок, відеоуроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо.

Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму.

Учням, які готуються здавати заліки можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів. Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Вчителі мають можливість проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

1.1.6. Опис інструментарію оцінювання

Оцінюванню підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента навчального плану. Педагогічна рада Запорізької гімназії №45 може прийняти рішення про оцінювання результатів навчальної діяльності наступних складників: вибіркового освітнього компонента (інтегрованих та міжгалузевих інтегрованих курсів, курсів за вибором).

Педагогічна рада закладу в серпні місяці поточного року схвалює семестровий план оцінювання учнів 5, 6 класів, який доводиться до відома батьківської громади.

Система оцінювання результатів навчання учнів зорієнтована на ключові компетентності, наскрізні вміння та вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом.

Встановлення відповідності між вимогами до результатів навчання учнів, визначеними Державним стандартом, та показниками їх вимірювання здійснюється відповідно до системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, визначених Міністерством освіти і науки України.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є: поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання.

Особливості реалізації поточного формувального оцінювання в 5-9 класах НУШ

(«оцінювання для навчання»):

Відповідно до методичних рекомендацій, затверджених [Наказом МОН від 2 серпня 2024 року № 1093](#) затверджено рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнівства 5–9 класів, які навчаються відповідно до нового ДСБСО та згідно з рішенням педагогічної ради від 31.08.2022 протокол №18:

- Основними видами оцінювання результатів навчання вважати формувальне, поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне)
- Протягом основного адаптаційного періоду учнів 5 класів протягом вересня-жовтня використовувати формувальне оцінювання з елементами рівневого при виконанні окремих робіт, без здійснення поточного та тематичного оцінювання учнів 5 класу.
- Протягом адаптаційного періоду фіксувати результати навчальних досягнень у Classroom у формі коротких оцінних суджень з порадами щодо покращення результатів з урахуванням очікуваних результатів навчання, визначених в освітніх програмах закладу через особисті коментарі та електронні ресурси.
- Після закінчення адаптивного періоду оцінювання результатів здійснювати з використанням загальноприйнятої 12-бальної системи (шкали), а його результати позначати цифрами від 1 до 12.
- Відображати результати підсумкового оцінювання у Свідоцтвах досягнень та класних журналах за шкалою, визначеною законодавством (12-бальною системою), а розділ “Характеристика наскрізних умінь”, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, заповнюється класними керівниками на основі спостережень за навчальною діяльністю учнів впродовж навчального року.
- Здійснювати рівневе оцінювання з таких предметів як “Мистецтво”, “Фізична культура”, “Етика” та “Здоров'я, безпека та добробут” у рівнях (Високий, Достатній, Середній, Початковий).

Особливості реалізації поточного формувального оцінювання («оцінювання для навчання»):

- Форми здійснення формувального (поточного формувального) оцінювання обирає педагогічна рада щороку відповідно до рівня готовності учнів та їхніх батьків до сприйняття оцінювання та можуть бути: рівнева, бальна, самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо).
- Загальні підходи вчителів-предметників до реалізації поточного формувального оцінювання та вибір інструментів формувального оцінювання (картки, шкали, щоденник спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо), методи, форми зворотного зв'язку з батьками розробляє робоча група вчителів-предметників та представляє на затвердження педагогічної ради гімназії в серпні щорічно.
- Учасники робочої групи:
 - готують опис та посилання на затверджені критерії оцінювання для спільних форм та методів роботи (оцінювання результатів проєктної роботи; захист результатів групової роботи; підходи до оцінювання участі кожного учня у груповій роботі);
 - визначають способи надання учням зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень (формат представлення рекомендацій вчителя усно або письмово, умови для обговорення результатів), готують форми опитування, анкетування учня чи батьків, співбесіди;
 - способи забезпечення наступності між підходами до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти;
 - прописують єдині підходи вирішення нестандартних ситуацій, що можуть виникати під час підсумкового оцінювання.

Особливості реалізації, правила та процедури поточного і підсумкового бального оцінювання

Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування; робота з діаграмами, графіками, схемами; зарисовки біологічних об'єктів; робота з контурними картами; виконання учнями різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів.

Інформація, отримана на підставі бального поточного контролю, є основною для коригування роботи вчителя на уроці.

При цьому педагогічна рада закладу може прийняти рішення щодо впровадження певного періоду відсутності поточного оцінювання учнів 5-6 класів для підсилення умов адаптації здобувачів освіти до навчання в базовій середній школі.

Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою різних методів, вибір яких зумовлюється особливостями змісту навчального предмета / інтегрованого курсу, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими особливостями учнів із застосуванням різних способів і засобів:

- усного опитування (індивідуальне, групове тощо);
- спостереження; аналіз портфолію; письмових завдань (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);
- практичних завдань (завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; навчальний проект;
- робота з картами, діаграмами; заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо);
- завдань із використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо);
- самооцінювання, взаємооцінювання;
- комплексного, що поєднує різні способи й засоби оцінювання.

Особливості реалізації підсумкового оцінювання (семестрове, річне)

Підсумкове оцінювання здійснюють з метою отримання даних про рівень досягнення учнями результатів навчання після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями ([Додаток 2](#)), з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності. Для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр учитель і учителька може запропонувати учнівству: 1) виконати комплексну підсумкову роботу, завдання якої дозволяють встановити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями; 2) виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями.

Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються у свідоцтві досягнень, що видається учневі щороку. Поточне та підсумкове оцінювання результатів навчання учнів здійснюють відповідно до вимог модельних навчальних програм із застосуванням таких основних форм та способів:

- усної (зокрема шляхом індивідуального, групового та фронтального опитування);

- письмової, у тому числі графічної (зокрема шляхом виконання діагностичних, самостійних та контрольних робіт, тестування, організації роботи з текстами, діаграмами, таблицями, графіками, схемами, контурними картами тощо);
- цифрової (зокрема шляхом тестування в електронному форматі);
- практичної (зокрема шляхом організації виконання різних видів експериментальних досліджень та навчальних проєктів, виготовлення виробів, роботи з біологічними об'єктами, хімічними речовинами тощо);
- творчої (зокрема шляхом виконання творчих індивідуальних чи групових завдань).

Обов'язковим є передбачення процедури корекції семестрових/річних результатів навчальних досягнень відповідно до чинного законодавства через надання детального плану її проведення, який представляється в наказі по закладу в кінці I семестру та навчального року.

У рамках академічної свободи педагогічні працівники мають право здійснювати вибір форм, змісту, способу та інструментів оцінювання залежно від дидактичної мети, пропонувати для розгляду на засіданні педагогічної ради власні пропозиції щодо вдосконалення системи оцінювальної діяльності; критерії оцінювання тощо.

У Свідоцтві досягнень виставляють семестрові оцінки за групами результатів. На підставі оцінок за групами результатів виставляють загальну оцінку за семестр з кожного навчального предмета / інтегрованого курсу навчального плану освітньої програми закладу освіти. Оцінка за семестр може бути скоригованою.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня і учениці протягом року. Річне оцінювання також може бути скоригованим

Свідоцтво досягнень (Додаток 5) складається з двох частин:

1. Характеристика навчальної діяльності. В цій частині вчителі оцінюють рівень сформованості наскрізних умінь в учня / учениці наприкінці навчального року. Йдеться про розуміння прочитаного, висловлення власної думки, критичне і системне мислення, ініціативність тощо.

Оцінок у цьому розділі нема. Учитель лише визначає один із рівнів сформованості того чи того умінь: «Має значні успіхи», «Демонструє помітний прогрес», «Потребує уваги і допомоги». Заповнювати цю частину свідоцтва вчителі можуть колегіально або це може робити класний керівник.

2. Характеристика результатів навчання. У цьому розділі виставляють бали за навчальні предмети / інтегровані курси щосеместрово й за рік. Спочатку вчитель виставляє бал за окремі групи результатів навчання, які визначено в Державному стандарті базової освіти. Після цього виводить загальну оцінку за семестр

За кожен з цих груп результатів навчання вчитель виставляє оцінку. Загальна оцінка за семестр формується на підставі чотирьох оцінок за групами результатів, а річна — на основі семестрових.

1.1.7. Перелік модельних навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти II ступеня (5-9 класи) (Додатки до навчального плану подаються щорічно)

Спираючись на модельні навчальні програми, вчителі закладу можуть розробляти навчальні програми предметів, білінгвальних курсів, інтегрованих курсів, що мають містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами. Формування

змісту навчальних предметів, білінгвальних курсів, інтегрованих курсів може здійснюватися шляхом упорядкування в логічній послідовності результатів навчання кількох освітніх галузей, однієї освітньої галузі або її окремих складників.

Навчальні програми, що розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджуються педагогічною радою закладу.

Програма 2. Освітня програма закладу загальної середньої освіти II ступеня за Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти 2011

1.2.1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою

Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту, розпочали здобуття базової середньої освіти на 1 вересня 2022/2023 навчального року були переведені до 6 класу базової середньої освіти.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

1.2.2. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 6-9-х класів складає 6020 годин/навчальний рік, в тому числі для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані (розділ IV), складеному відповідно до таблиці 3 – класи з поглибленим вивченням іноземних та української мов, до таблиці 8 – класи з поглибленим вивченням предметів: історія України, всесвітня історія, таблиці 7 – класи з поглибленим вивченням предметів художнього циклу, Типової освітньої програми, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 № 405 "Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня". Освітню програму укладено за такими освітніми галузями: мови і літератури, суспільствознавство, мистецтво, математика, природознавство, технології, здоров'я і фізична культура.

Таблиця 3
до Типової освітньої програми
(наказ МОН України від 20.04.2018 № 405)

Навчальний план

спеціалізованих шкіл з навчанням українською мовою і поглибленим вивченням іноземних мов

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	3,5	3,5	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2	2	2
	Перша іноземна мова	5	5	5	5	5
	Друга іноземна мова	2	2	2	2	2
	Зарубіжна література	2	2	2	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1	1	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	-	1	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	-	1
Мистецтво*	Мистецтво	1	1	1	0,5	0,5
Математика	Математика	4	4	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2
	Геометрія	-	-	2	2	2
Природознавство	Природознавство	2	-	-	-	-

	Біологія	-	2	2	2	2
	Географія	-	2	2	2	1,5
	Фізика	-	-	2	2	3
	Хімія	-	-	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	2	2	1	1	1
	Інформатика	1	1	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	0,5	0,5
	Фізична культура**	3	3	3	3	3
Разом		26,5+3	29,5+3	31+3	31,5+3	33+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1,5	1,5	1	1,5	0
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31	32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28+3	31+3	32+3	33+3	33+3

Таблиця 7
до Типової освітньої програми
(наказ МОН України від 20.04.2018 № 405)

Навчальний план
спеціалізованих шкіл з навчанням українською мовою і поглибленим вивченням
предметів художнього циклу

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	3,5	3,5	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2	2	2
	Іноземна мова	3	2	2	2	2
	Зарубіжна література	2	2	2	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1	1	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	-	1	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	-	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	1	-	-
	Малюнок	1	1	1	2	2
	Живопис	1	1	1	1	1
	Композиція	1	1	1	1	1
	Комп'ютерна графіка	-	1	-	-	-
	Художня культура	1	1	1	1	1
Математика	Математика	4	4	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2
	Геометрія	-	-	2	2	2
Природознавство	Природознавство	2	-	-	-	-
	Біологія	-	2	2	2	2
	Географія	-	2	2	2	1,5
	Фізика	-	-	2	2	3
	Хімія	-	-	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1	1	1	1
	Інформатика	1	1	1	1	1
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	1
	Фізична культура*	3	3	3	3	3
Разом		25,5+3	28,5+3	30+3	30,5+3	32+3

Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації	2,5	2,5	2	2,5	1
Гранично допустиме навчальне навантаження	28	31	32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)	28+3	31+3	32+3	33+3	33+3

Таблиця 8
до Типової освітньої програми
(наказ МОН України від 20.04.2018 № 405)

**Навчальний план класів
з поглибленим вивченням окремих предметів**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	3,5	3,5	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2	2	2
	Іноземна мова	3	2	2	2	2
	Зарубіжна література	2	2	2	2	2
Суспільство-знавство	Історія України	1	1	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	-	1	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	-	1
Мистецтво*	Мистецтво	1	1	1	1	1
Математика	Математика	4	4	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2
	Геометрія	-	-	2	2	2
Природо-знавство	Природознавство	2	-	-	-	-
	Біологія	-	2	2	2	2
	Географія	-	2	2	2	1,5
	Фізика	-	-	2	2	3
	Хімія	-	-	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	2	2	1	1	1
	Інформатика	1	1	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	1
	Фізична культура**	3	3	3	3	3
Години на вивчення спеціалізованих навчальних предметів, курсів		3,5	4	4	3,5	3
Разом		26+3	28,5+3	30+3	31+3	32+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		2	2,5	2	2	1
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31	32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28+3	31+3	32+3	33+3	33+3

Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для кожного предмета.

У школі II ступеню може здійснюватися поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативних вимог.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків.

1.2.3. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та предметів, логічна послідовність їх вивчення

Мовно-літературна галузь у навчальних планах реалізується через навчальні предмети: “Українська мова”, “Українська література”, “Іноземна мова” (англійська/німецька), “Друга іноземна мова”, “Зарубіжна література”.

Освітня галузь «Суспільствознавство» з урахуванням вікових особливостей учнів реалізується через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

5-6 класи “Вступ до історії України та громадянської освіти”

7 – навчальні предмети “Історія України”, “Всесвітня історія”, Громадянська освіта

8-9 клас - навчальні предмети: “Історія України”, “Всесвітня історія”, 9 клас “Правознавство”.

Освітня галузь “Мистецтво” реалізується через інтегрований курс “Мистецтво”.

Математична освітня галузь реалізується в 5, 6 класах через предмет – «Математика», в 7 – 9 класах через навчальні предмети алгебра та геометрія.

Освітня галузь «Природознавство» з урахуванням вікових особливостей учнів реалізується через навчальний предмет «Природознавство в 5 класі, через навчальні предмети «Біологія», «Географія» в 6, 7, 8, 9 класах, , через навчальні предмети «Фізика», «Хімія» в 7, 8, 9 класах.

Технологічна освітня галузь реалізується через навчальні предмети «Технології» та «Інформатика».

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» через навчальні предмети «Фізична культура» та «Основи здоров'я».

Вивчення регіональних курсів забезпечено на підставі наказу УОН Запорізької ОДА від 12.05.2009р. № 250 «Про продовження впровадження регіональних курсів «Історія рідного краю», «Екологія рідного краю», «Основи християнської культури» з метою наступності навчання, патріотичного виховання та формування уяви й розуміння історії рідного краю, формування в учнів дбайливого ставлення до навколишнього середовища, любові до своєї країни:

- курс «Історія рідного краю» в 5Б, 6Б, 7Б класах вивчається за рахунок годин варіативної складової як вибірково-обов'язковий предмет;
- в 5Б класі регіональний курс «Екологія рідного краю» вивчається за рахунок годин варіативної складової як вибірково-обов'язковий предмет;
- в інших класах буде забезпечено шляхом засвоєння учнями змісту навчального матеріалу регіональних курсів у ході викладання базових предметів («Історія рідного краю» - в курсі «Історія України», «Екологія рідного краю» - в курсах "Біологія", "Екологія" під час вивчення на уроках місцевого матеріалу.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень та варіативної складової окреслено у навчальних планах освітнього закладу (Розділ IV, таблиця 3).

Предмети, на які виділено не цілу кількість годин, викладаються протягом всього навчального року рівномірно.

В закладі за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів дозволяється враховувати результати їх навчання з відповідних предметів (музика, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах освіти за умови наявності відповідного документального підтвердження.

1.2.4. Очікувані результати навчання (компетентності) здобувачів освіти, визначені відповідним Державним стандартом закладів загальної середньої освіти II ступеня

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках базової загальної освіти. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Освітня програма закладу загальної середньої освіти II ступеня формує у здобувачів освіти такі *ключові компетентності*:

1) Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами. *Уміння*: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.

2) Спілкування іноземними мовами. *Уміння*: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. *Ставлення*: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

3) Математична компетентність. *Уміння*: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. *Ставлення*: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.

4) Компетентності у галузі природничих наук. *Уміння*: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. *Ставлення*: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях.

5) Інформаційно-цифрова компетентність. *Уміння*: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. *Ставлення*: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.

6) Уміння вчитися впродовж життя. *Уміння*: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати

помилковість. *Ставлення*: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.

7) Ініціативність і підприємливість. *Уміння*: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. *Ставлення*: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.

8) Соціальна і громадянська компетентності. *Уміння*: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. *Ставлення*: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.

9) Обізнаність і самовираження у сфері культури. *Уміння*: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). *Ставлення*: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.

10) Екологічна грамотність і здорове життя. *Уміння*: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. *Ставлення*: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізні лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію освітнього середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологіч на безпека й сталій розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадян ська відповіда льність	Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємли вість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

1.2.5. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку: формування компетентностей; розвитку компетентностей; перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей; корекції основних компетентностей; комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути перевернуті уроки, екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроків проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

На уроках обов'язковими є форми проведення групової роботи (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) з метою взаємонавчання та формування самоосвітньої компетентності при розподілі функцій учнів: бригадир, консультант, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів

1.2.6. Опис та інструменти внутрішнього забезпечення якості освіти в гімназії

Враховуючи, що метою освітньої діяльності в цілому є формування компетенстей у учнів, якість освіти слід розуміти як комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості.

Відповідно, в комплексі характеристик «якість освіти» можна виділити три групи характеристик:

- характеристики якості умов створених для досягнення мети освіти;
- характеристики якості освітнього процесу, спрямованого на досягнення мети освіти;
- характеристики якості результату освіти.

Якість умов для досягнення мети освіти можна охарактеризувати через наступні характеристики:

- якість кадрового забезпечення реалізації освітньої програми;
- якість науково-методичної бази освітнього процесу;
- відповідність матеріально-технічної бази реалізації освітньої програми її цілям.

Якість освітнього процесу в закладі доцільно визначати через наступні характеристики:

- відповідність змісту освіти вимогам чинних Державного стандарту освіти та навчальних програм;
- відповідність освітніх технологій, які застосовуються в освітньому процесі його цілям;
- якість організації освітнього процесу та управління ним;
- дотримання медико – санітарних вимог до організації освітнього процесу.

Якість результату освіти в умовах закладу можна визначати через такі характеристики:

- сформованість ключових компетенцій відповідно до року навчання, ступеню освіти;
- готовність учнів до усвідомленого, з врахуванням власних індивідуальних здібностей та особливостей, вибору подальшого напрямку професійного становлення в системі закладів вищої освіти.

Основним інструментом системи внутрішнього забезпечення якості освіти в Запорізькій гімназії №45 є моніторинг якості освіти.

Інструменти внутрішнього забезпечення якості освіти:

1. *Кадрове забезпечення освітньої діяльності:* Кадрове забезпечення освітньої діяльності: педагоги школи, практичний психолог, соціальний педагог, керівники гуртків, педагог-організатор, асистент вчителя (за потребою).

Педагогічні працівники, які здійснюють освітній процес, мають відповідну освіту та кваліфікацію відповідно до спеціальності.

Кваліфікаційний рівень педагогів, які викладають в школі II ступеня: 77 % - педагоги з кваліфікаційною категорією «спеціаліст вищої категорії», 8 % - педагоги з

кваліфікаційною категорією «спеціаліст I категорії», 2,5 % - педагоги з кваліфікаційною категорією «спеціаліст II категорії», 12,5% - педагоги з кваліфікаційною категорією «спеціаліст», 27,5 % педагогів мають педагогічне звання «старший вчитель» та 47 % «вчитель-методист».

2. *Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності* в Запорізькій гімназії №45 забезпечено наявністю:

- чинних освітніх програм та навчальних планів, за якими здійснюється освітня діяльність;
- фахових періодичних видань;
- методичних посібників для вчителів;
- методичних матеріалів для проведення державної підсумкової атестації здобувачів освіти тощо.

3. *Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності* включає навчальні кабінети для учнів школи II ступеню з відповідним обладнанням навчального і загального призначення, визначеним у наказах МОН України.

Матеріально – технічна база закладу дозволяє в повному обсязі виконувати вимоги програм поглибленого вивчення предметів навчального плану. Функціонують обладнані мультимедійними комплексами кабінети української мови, зарубіжної літератури, історії, конференц-зала, актова зала як спеціалізовані кабінети з предметів навчального плану.

В усіх навчальних кабінетах є комп'ютери з доступом в Internet через високошвидкісний канал, забезпечено доступ до мережі Internet за технологією WiFi. До послуг учнів бібліотека з великим фондом підручників та навчальної літератури, читальна зала.

Всі учасники освітнього процесу інтегровані в єдиний інформаційний простір гімназії, що дозволяє використовувати елементи дистанційного та змішаного навчання.

Соціально-побутова інфраструктура передбачає наявність у закладі медичного пункту, харчоблоку, актової зали, спортивної зали, спортивного майданчику, роздягальні.

4. *Якість проведення навчальних занять* забезпечується, насамперед:

- 1) впровадженням діяльнісного та інтегрованого підходів до організації освітнього процесу;
- 2) впровадженням інноваційних педагогічних технологій: «Особистісно орієнтоване навчання», «Технологія інтегрованого навчання», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Технологія проєктного навчання», «Проблемне навчання», «Інтерактивні технології» тощо;
- 3) активним використанням колективних, групових та індивідуальних форм роботи, спрямованих на формування навичок продуктивної співпраці та спілкування учнів;
- 4) створенням розвивального та здоров'язбережувального середовища для навчання.

5. *Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).*

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання за програмою моніторингу Запорізької гімназії №45, затвердженою педагогічною радою закладу від 15.04.2019 протокол №8.

З метою неперервного відстеження результатів навчання, їх прогнозування та коригування проводяться моніторингові дослідження навчальних досягнень на районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

1.2.7. Перелік навчальних програм додається щорічно

Освітня програма базової середньої освіти гімназії передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Програма 3. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА Запорізької гімназії № 45 для учнів 5-6 та 7-9 класів (за Типовою програмою науково-педагогічного проекту «Інтелект України»)

Загальні положення

Базова освіта – це другий рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає другому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Освітня програма базової школи науково-педагогічного проекту «Інтелект України» Адаптаційний цикл. 5-6 класи (далі Проект) розроблена відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (далі – Державний стандарт), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 (5, 5-6 кл) згідно з вимогами, передбаченими статтею 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» та наказу ДСЯО № 01-10/82 від 30 серпня 2022 року «Про початкове проведення першого етапу експертизи освітніх програм»; наказу ДСЯО № 01-10/86 від 31 серпня 2022 року «Про проведення другого етапу експертизи освітньої програми науково-педагогічного проекту «Інтелект України» базової середньої освіти Адаптаційний цикл (5–6-й класи).

Освітня програма базової школи науково-педагогічного проекту «Інтелект України» Цикл базового предметного навчання базової середньої освіти (7-9 класи), наказу ДСЯО № 01-10/201 від 28 червня 2024 року «Про проведення другого етапу експертизи освітньої програми науково-педагогічного проекту «Інтелект України» (базова середня освіта, цикл базового предметного навчання, 7-9 класи)

Перелік освітніх компонентів системи базової середньої освіти в Проекті

Відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» базова середня освіта в Проекті як другий рівень повної загальної середньої освіти забезпечує наступність із початковою освітою і передбачає виконання учнем вимог до результатів навчання, визначених державним стандартом базової середньої освіти, а також готовність дитини до навчання на наступному рівні (Закони України «Про освіту», стаття 10, «Про Повну загальну середню освіту», стаття 4).

Цілями базової середньої освіти в Проекті визнано всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей і наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості й допитливості.

Зазначені цілі досягаються через модернізацію базової середньої освіти в Проекті на засадах компетентнісного підходу, концептуальною метою якого є становлення учня як суб'єкта життєдіяльності завдяки сформованості системи взаємопов'язаних ключових, загальнопредметних і предметних компетентностей.

Концептуальними засадами досягнення цілей базової середньої освіти в Проекті є основні положення компетентнісного й особистісно-діяльнісного підходів, зокрема низка таких взаємопов'язаних положень.

Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти формування в учнів проектних класів ключових, загальнопредметних і предметних компетентностей здійснюється за такими **освітніми галузями**:

- 1) мовно-літературна;

- 2) математична;
- 3) природнича;
- 4) технологічна;
- 5) інформатична;
- 6) соціальна і здоров'язбережувальна;
- 7) громадянська та історична;
- 8) мистецька;
- 9) фізкультурна.

1.3.1. Вимоги до осіб, які можуть навчатися за Програмою

Зарахування (переведення) учнів до проєктного класу відбувається відповідно до чинного законодавства.

Навчання за Програмою можуть розпочати (продовжити) учні, які на момент зарахування (переведення) до Запорізької гімназії №45, що забезпечує здобуття другого рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

До здобуття другого рівня повної загальної середньої освіти адаптаційного циклу (5–6-ті класи) та циклу базового предметного навчання базової середньої освіти в Проєкті допускаються переважно учні, які здобували початкову освіту в Проєкті. На бажання батьків (або осіб, які їх замінюють) та при наявності вільних місць в 6-9 класах можливим є перехід (вступ) учня/учениці з класів, які працюють не за освітньою програмою науково-педагогічного проєкту «Інтелект України», до проєктних класів. У кожному індивідуальному випадку рішення приймає адміністрація закладу загальної середньої освіти. На підставі висновків комісії рішення про зарахування (переведення) учня/учениці приймає керівник закладу освіти.

1.3.2. Загальний обсяг навчального навантаження другого рівня повної загальної середньої освіти адаптаційного циклу для 5-6 класів та циклу базового предметного навчання базової середньої освіти, які працюють за науково- педагогічним проєктом «Інтелект України»

Загальний обсяг навчального навантаження:

для учнів 5-х проєктних класів складає: **1085** годин на рік при допустимому граничному навантаженні на одного учня **980** годин на рік,

для учнів 6-х проєктних класів **1190** годин на рік при допустимому граничному навантаженні на одного учня **1085** годин на рік,

для учнів 7-х проєктних класів **1225** годин на рік при допустимому граничному навантаженні на одного учня **1120** годин на рік,

для учнів 8-х проєктних класів **1260** годин на рік при допустимому граничному навантаженні на одного учня **1155** годин на рік,

для учнів 9-х проєктних класів **1260** годин на рік при допустимому граничному навантаженні на одного учня **1155** годин на рік,

Розподіл годин навантаження здійснено за освітніми галузями, кількість навчальних годин за освітніми галузями визначено відповідно до базових навчальних планів.

1.3.3. Навчальний план для 5-6 класів, які працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»

Навчальний план до Програми (Додатки 2, 4 до Освітньої програми базової школи науково-педагогічного проєкту «Інтелект України». Адаптаційний цикл (5–6-ті класи))

розроблено на основі Базового навчального плану для закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання Державного стандарту та містить:

- перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також перелік міжгалузевих інтегрованих курсів;
- розподіл навчального навантаження за роками навчання між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;
- додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять.

Мета і завдання **мовно-літературної освітньої галузі** (українська мова, українська література, зарубіжна література (у перекладі українською мовою)) реалізуються через навчальні предмети «Українська мова» (5–6-ті класи — 4 год/тижд.), «Українська література» (5–6-ті класи — 2 год/тижд.), «Зарубіжна література» (5–6-ті класи — 1 год/тижд. для проєктних класів, які вивчають другу іноземну мову).

Іншомовна освіта як органічна складова мовно-літературної освітньої галузі представлена навчальним предметом «Іноземна мова» (5–6-ті класи «Перша іноземна мова» (5–6-ті класи — 4 год/тижд.) та «Друга іноземна мова» (5–6-ті класи — 2 год/тижд.).

Мета і завдання **математичної освітньої галузі** реалізуються через навчальний предмет «Математика» (5–6-ті класи — 6 год/тижд.).

Мета і завдання **природничої освітньої галузі** реалізуються через інтегровані курси «Пізнаємо природу. Моя планета Земля» (5–6-ті класи — 2 год/тижд.), який є пропедевтичним для вивчення системних курсів біології у 7–9-х класах і географії у 6–9-х класах, та «Пізнаємо природу. Твої фізичні відкриття» (5–6-ті класи — 1 год/тижд.), який є пропедевтичним для курсів фізики та хімії у 7–9-х класах, та навчальний предмет «Географія» (6-й клас — 2 год/тижд.).

Мета і завдання **соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі** реалізуються через інтегрований курс «Навчаємося разом» (5–6-ті класи — 1 год/тижд.). У межах курсу «Навчаємося разом» інтегрується матеріал навчальних курсів морального спрямування (5–6-ті класи) та курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (5–9-ті класи). Навчальна програма зазначеного курсу містить змістові модулі, які реалізують окремі завдання названих курсів, що надало можливість оптимізувати навчальне навантаження учнів і разом з тим виконати вимоги обов'язкових результатів навчання учнів із соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі Державного стандарту.

Мета і завдання **мистецької освітньої галузі** реалізуються через інтегрований курс «Мистецтво» (5–6-ті класи — 1 год/тижд.) або, за вибором закладу освіти, через окремі предмети «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво» (5–6-ті класи — по 0,5 год/тижд.); **фізкультурної освітньої галузі** — через навчальний предмет «Фізична культура» (5–6-ті класи — 3 год/тижд.). Уроки з фізичної культури, згідно із частиною четвертою статті 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», є обов'язковими і проводяться не менше ніж три рази на тиждень, що відображається у навчальному плані закладу освіти для кожного класу. Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів.

Мета і завдання **громадянської та історичної освітньої галузі** реалізуються через інтегрований курс «Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти» (5-й клас — 1 год/тижд., 6-й клас — 2 год/тижд.). Відповідно до призначення адаптаційного циклу базової освіти (5–6-ті класи), курс забезпечує наступність між початковою і базовою середньою освітою й готує учнів до продуктивного засвоєння змісту громадянської та історичної галузі в процесі предметного навчання в 7–9-х класах. Ураховано, що в початковій школі серед соціально значущих надпредметних тем, які сприяли формуванню в учнів уявлень про людину в суспільстві, була «громадянська відповідальність». Забезпечено зв'язок зі змістовим наповненням курсів «Я пізнаю світ» і подібних за змістом, що вивчалися у 1–4-х класах, зокрема через актуалізацію знайомих понять і пригадування історичних фактів.

Мета й завдання *інформатичної освітньої галузі* реалізуються через навчальний предмет «Інформатика» (5–6-ті класи — 1 год/тижд.); технологічної освітньої галузі — через навчальний предмет «Технології» (5–6-ті класи — 1 год/тижд.)

Навчальний план передбачає додаткові години в 5-А, 6-А на вивчення іноземних мов (основної та другої) за рахунок перерозподілу годин інваріантної складової та додаткових годин;

1.3.4. Навчальний план для 7-9 класів, які працюють за науково-педагогічним проєктом «Інтелект України»

Цілями базової середньої освіти в Програмі визнано всебічний розвиток учнів, їх здібностей, інтересів, обдарувань, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

У Програмі ключові компетентності розглядаються як поєднання знань, умінь та ставлень, що сприятимуть застосуванню цих знань у реальному світі.

Стратегічними орієнтирами Програми є забезпечення кожної дитини якісною освітою та можливість здобути знання й навички суспільства XXI ст., підвищення ролі вчителя як агента змін в освітньому процесі.

Концептуальними засадами досягнення цілей базової середньої освіти в Програмі є основні положення компетентнісного й особистісно-діяльнісного підходів.

У Програмі враховано, відповідно до документа «Майбутнє освіти та навичок 2030. Концептуальні рамки навчання. Навички 2030» (Future of Education and Skills 2030. Conceptual learning framework. Skills for 2030; автори: С. Діллон, Ж. Коста, М. Кім, Х. Діксон), три види навичок: когнітивні та метакогнітивні; соціальні та емоційні; фізичні та практичні.

За результатами опанування Програми учні / учениці сформуують і розвинути **ключові компетентності**:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математичну компетентність;
- компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічну компетентність;
- інформаційно- комунікаційну компетентність;
- навчання протягом життя;
- громадянські та соціальні компетентності;
- культурну компетентність;
- підприємливість і фінансову грамотність.

Зміст Програми структуровано з урахуванням компетентнісного підходу та спрямовано «на кінцевий результат освітнього процесу — набуття учнем компетентностей». Програма спрямована не лише на набуття необхідних знань, а на їхнє застосування в різноманітних ситуаціях. Засадничою ознакою Програми є поняття «навички» як вміння усвідомлено використовувати свої знання для досягнення результатів. Відповідно формування і розвиток навичок відбувається поступово.

У Програмі компетентнісна базова середня освіта проєктується й реалізується на засадах особистісно-діяльнісного підходу як система, що функціонує та розвивається відповідно до основних положень парадигми особистісно зорієнтованої освіти й діяльнісного підходу, зокрема принципів гуманістичної, особистісної та діяльнісної спрямованості освіти.

Унікальність Програми порівняно з іншими освітніми програми для базової середньої освіти (цикл базового предметного навчання, 7–9-ті класи) виявляється в:

1. спрямованості на досягнення учнями успіху в навчанні в умовах вмотивованості до навчання; саморозвитку і прагнення постійно здобувати нові знання й навички. У Програмі значна увага приділяється не лише міжпредметним / міжгалузевим зв'язкам, а кожному конкретному предмету, що є особливо важливим у контексті майбутньої профільності навчання та вибору професії. Так, у Програмі реалізується комплексна модель формування в учнів ключових компетентностей, що дає змогу повною мірою задіяти потенціал закладів загальної середньої освіти завдяки поєднанню предметно-тематичної, міжпредметної та виховної моделей. Зокрема, формування соціальної та громадянської компетентностей учнів 7–9-х класів відбувається: на годинах спілкування, на заходах і заняттях у дитячих організаціях і клубах тощо (виховна модель); на уроках інтегрованих курсів «Навчаємося разом», «Історія: Україна і світ» та «Зарубіжна література і мистецтво» (предметно-тематична модель), оскільки набуття учнями означених компетентностей належить до провідних цілей зазначених навчальних предметів; під час вивчення всіх інших дисциплін Типового навчального плану (міжпредметна модель), що реалізується через технологію ціннісного насичення кожного уроку;

2. моделюванні змісту освіти на засадах синергетичного підходу. Відкритість освіти виявляється в доцільності її розбудови на основі поєднання різних методологій і підходів, освітніх технологій і методик, а також їхніх компонентів; у здатності до самоорганізації — у переважанні технологій інтерактивного навчання, підвищенні ролі самоосвіти. Особлива увага в Програмі приділена цифровій компетентності, адже сьогодні цифрові навички (наприклад, володіння комп'ютером, використання ІКТ, використання комп'ютерів для спілкування та участі у спільних мережах через інтернет, безпека в інтернеті, створення цифрового контенту) є актуальними й важливими, особливо в контексті застосування дистанційного навчання;

3. визначенні змісту освіти згідно з дидактичними принципами його відповідності формаційним і цивілізаційним тенденціям розвитку людства взагалі й українського суспільства зокрема. У зв'язку з вищезазначеним, реалізація компетентнісної моделі освіти в Програмі передбачає, з одного боку, упровадження STEM-освіти як провідного тренду модернізації національних освітніх систем, а з іншого — формування в учнів соціальної, громадянської, підприємницької, цифрової, державницької та культурної компетентностей, позитивного мислення й емоційного інтелекту;

4. визначенні характерних для STEM-освіти рис:

- STEM-освіта в Програмі є продовженням розпочатої в початковій школі та на адаптаційному циклі базової середньої освіти;
- мета STEM-освіти в Програмі — розвивати в учнів інтерес до навчальних предметів природничо-математичного циклу, а також формувати в них систему взаємопов'язаних компетентностей;
- STEM-освіта в Програмі передбачає поглиблене вивчення предметів природничо-математичного циклу;
- STEM-освіта в Програмі здійснюється на засадах міждисциплінарного та проєктного підходів, що забезпечується завдяки інтегрованому навчанню за темами, а не за предметами, навчанню на основі власних відкриттів, спрямованому на формування в учнів дослідницької компетентності, опанування ними алгоритму розв'язування винахідницьких задач, інноваційної стратегії розробки проєктів;
- STEM-освіта в Програмі реалізує дидактичний принцип практичної спрямованості навчання (на основі здобутих знань учні на навчальних заняттях створюють прототипи / моделі реальних об'єктів, процесів або продукти сучасної індустрії);
- STEM-освіта в Програмі передбачає посилену увагу до вивчення англійської мови як мови міжнародної наукової комунікації;

- STEM-освіта в Програмі здійснюється як під час навчального заняття / навчального процесу, так і поза ним.

5. реалізації в освітньому процесі 7–9-х класів:

- інтерактивні освітні технології та технології критичного мислення;
- навчання на основі власних відкриттів; проблемне навчання;
- запитальне навчання, розв'язання винахідницьких задач на основі теорії розв'язання винахідницьких задач тощо;
- технологія раціонального читання;
- технологія повного засвоєння навчальних одиниць;
- ехнологія збагачення освітнього процесу.

1.3.4. Перелік навчальних програм, які можуть використовуватися для реалізації освітньої програми

Для реалізації освітньої програми використовуються як модельні навчальні програми, так і навчальні авторські програми, розроблені не на основі модельних. (Додаток 1)

Авторські навчальні програми:

- українська мова;
- українська література;
- зарубіжна література;
- математика;
- Пізнаємо природу. Моя планета Земля;
- Пізнаємо природу. Твої фізичні відкриття;
- Географія;
- Навчаємося разом;
- Україна і світ: вступ до історії та громадянської освіти;
- Еврика.
- Біологія
- Фізика
- Хімія
- Історія: Україна і світ»;

Модельні навчальні програми:

- Іноземна мова;
- Технології;
- Інформатика;
- Мистецтво;
- Фізична культура
- Правознавство

1.3.5. Форми організації освітнього процесу та педагогічні технології

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх особливих освітніх потреб.

За потреби заклад освіти організовує здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладу освіти. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та / або його

батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

З метою посилення індивідуальної роботи з учнями, відповідно до чинного законодавства, здійснюється поділ класів на групи під час вивчення окремих предметів. За рішенням місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування або за кошти, не заборонені чинним законодавством, класи можуть ділитися на групи за меншою наповнюваністю або / та під час вивчення інших предметів.

1.3.6. Опис інструментарію оцінювання

Відповідно до статті 17 Закону України «Про повну загальну середню освіту» кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне, поточне та підсумкове (тематичне, семестрове, річне). Під формувальним розуміють інтерактивне оцінювання учнівського прогресу.

Формувальне оцінювання допоможе кожному учневі / учениці бачити власний освітній поступ, рівень сформованості загальних та предметних компетентностей, а вчителю/вчительці — аналізувати, коригувати навчально-пізнавальну діяльність учнів, визначати мету та шляхи реалізації освітніх завдань.

Поточне оцінювання — оцінювання результатів виконання учнями\ конкретних завдань: відповідей на запитання під час індивідуального, групового та фронтального опитування, письмових завдань (зокрема, через виконання самостійних робіт, тестування, організацію роботи з текстами тощо). Ідеться про результати опрацювання джерел (текстових, візуальних, діаграм, графіків, схем) та результати взаємоконтролю учнів у парах і групах у цифровій (тестування в електронному форматі) і практичній (організація виконання різних видів досліджень, навчальних проєктів тощо) формі.

Підсумкове оцінювання — оцінювання результатів навчання за певний період: за час вивчення розділу програми (тематичне), семестр (семестрове) та навчальний рік (річне). Мета підсумкового оцінювання — встановити відповідність/невідповідність реальних результатів навчально-пізнавальної діяльності запланованим (очікуваним). Підсумкове оцінювання спрямоване на результат й оцінюється за 12-бальною шкалою. Оцінюючи навчальні досягнення учнів / учениць за 12-бальною шкалою в умовах компетентнісного навчання.

Для забезпечення об'єктивності тематичного оцінювання доцільно разом із поточними оцінками використовувати результати моніторингу знань з метою оцінити досягнення учнем / ученицею комплексу передбачених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності. Для цього застосовується підсумкова діагностична робота (контрольна робота, тест, диктант, переказ, твір, есе, завдання проєктів тощо). Проведення такого моніторингу сприяє індивідуальному та диференційованому підходу до організації навчання, дає змогу врахувати різний темп засвоєння програмового матеріалу, уміння виділяти основне.

Річне оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством, а результати такого оцінювання відображаються в документі, визначеному законодавством (свідоцтві досягнень тощо), що видається учневі щороку.

1.3.7. Організаційні питання реалізації Програми

Проектний клас працює за державними підручниками. З метою реалізації завдань Проєкту додатково використовуються авторські навчальні комплекти (навчальні посібники, навчально-методичні посібники, зошити з друкованою основою, атласи та інтелект-карти, мультимедійні засоби навчання тощо), що мають відповідний гриф МОНУ, ІМЗО «Схвалено

для використання в освітньому процесі» та видаються за рахунок коштів, не заборонених законодавством.

1.3.8. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті Базової загальної середньої освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Ключові компетентності	Компоненти
Спілкування державною	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення ненормативних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

	Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів

Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, впевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту

Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Реалізація даної програми відбувається за умови відповідного кадрового забезпечення: проходження відповідних курсів підвищення кваліфікації з предметів.

Розділ II

Освітня програма закладу загальної середньої освіти III ступеня

Загальні положення

Профільна освіта – це третій рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає третьому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Освітня програма закладу загальної середньої освіти III ступеня (профільна освіта) розроблена відповідно до:

- Законів України “Про освіту”, “Про повну загальну середню освіту”,
- постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 “Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти”, яка чинна до 1 вересня 2026 року для здобувачів, що навчаються за програмами одинадцятирічної повної загальної середньої освіти,

- наказу МОН України від 20.04.2018 № 408 "Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня" (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464).

Профільне навчання – вид диференційованого навчання, який передбачає врахування освітніх потреб, нахилів і здібностей учнів і створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, що забезпечується за рахунок змін у цілях, змісті, структурі та організації освітнього процесу.

Мета профільного навчання – забезпечення можливостей для рівного доступу учнівської молоді до здобуття загальноосвітньої профільної та початкової допрофесійної підготовки, неперервної освіти впродовж усього життя, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства.

Профільне навчання спрямоване на набуття старшокласниками навичок самостійної науково-практичної, дослідницько-пошукової діяльності, на розвиток їхніх інтелектуальних, психічних, творчих, моральних, фізичних, соціальних якостей, на прагнення до саморозвитку та самоосвіти.

З урахуванням освітніх запитів учнів, батьківської громадськості; кадрового, матеріально - технічного та методичного забезпечення та з метою створення умов для продовження якісного навчання дітей у школі III ступеню заклад організує:

- навчання за філологічним, історичним, економічним та художнім профілями. За умови відповідного соціального запиту та ресурсного забезпечення можливе відкриття інших профілів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти III ступеня затвердженої наказом МОН від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464);

- викладання профільних предметів та мистецтва за рахунок годин, передбачених на вивчення вибірково – обов'язкових предметів;

- вибір учнями курсів за вибором та факультативів зі списку, що пропонує гімназія;

- додаткові індивідуальні та групові заняття з предметів.

Для реалізації вищезазначеної мети освітній заклад має відповідну кадрову, методичну та матеріально-технічну бази.

2.1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та успішно склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

2.2. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає 2660 годин/навчальний рік: для 10-х класів – 1330 годин/навчальний рік, для 11-х класів – 1330 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах, наведених у додатку 4 складеного відповідно до таблиць 1,2,3 Типової освітньої програми, затвердженої наказом МОН України від 20.04.2018 № 408 "Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня" (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464).

Таблиця 1
до Типової освітньої програми
(наказ МОН України від 20.04.2018 № 408)

Навчальний план
для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти
(з експериментальними інтегрованими курсами)

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	10 клас	11 клас
Базові предмети¹	23,5 (25,5)	21,5 (23,5)
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова ²	2	2
Мова та література корінного народу, національної меншини ³	2	2
Історія: Україна і світ (експериментальний інтегрований курс)	3	3
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Природничі науки (експериментальний інтегрований курс)	4	4
Фізична культура ⁴	3	3
Захист України	1,5	1,5
Профільні предмети і спеціальні курси¹	9 (7)	11 (9)
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво)	3	3
Додаткові години на окремі предмети, факультативні курси, індивідуальні заняття	2,5	2,5
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Усього фінансується	38	38

Таблиця 2
до Типової освітньої програми
(наказ МОН України від 20.04.2018 № 408)

Навчальний план
для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	10	11
Базові предмети¹	27 (29)	26 (28)
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова ²	2	2
Мова і література корінного народу, національної меншини	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1

Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Фізична культура ⁴	3	3
Захист України	1,5	1,5
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології, Мистецтво)	3	3
Додаткові години на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття	8 (6)	9 (7)
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

Таблиця 2
до Типової освітньої програми
(наказ МОН України від 20.04.2018 № 408)

Орієнтовна кількість навчальних годин для профільних предметів

Профільний предмет	Кількість годин на тиждень	
	10 клас	11 клас
Українська мова	4	4
Українська література	4	4
Зарубіжна література	3	3
Іноземна мова	5	5
Друга іноземна мова	3	3
Мова і література корінного народу, національної меншини	5	5
Історія України	3	3
Всесвітня історія	3	3
Правознавство	3	3
Економіка	3	3
Алгебра	6	6
Геометрія	3	3
Фізика і астрономія	6	6
Біологія і екологія	5	5
Хімія	4	6
Географія	5	5
Інформатика	5	5
Технології	6	6
Мистецтво	5	5
Фізична культура	6	6
Захист України	5	5

Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для кожного предмета.

У школі III ступеню може здійснюватися поділ класів на групи при вивченні окремих предметів відповідно до чинних нормативів.

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів враховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків.

2.3. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та предметів, логічна послідовність їх вивчення

Відповідно до потреб учнів, запитів батьківської громадськості, кадрового та матеріально-технічного забезпечення, з метою забезпечення рівня підготовки учнів з профільних предметів, необхідного для успішної самореалізації особистості у динамічному соціальному середовищі, для подальшого вибору й успішного опанування професією, яка потребує високого рівня відповідних знань, тобто за спеціальностями гуманітарних та творчої галузей або спеціальностями тих галузей, які потребують розвиненого філологічного, історичного апарату для вивчення й аналізу закономірностей реальних явищ і процесів, у підготовці до навчання у вищому навчальному закладі з відповідним фаховим спрямуванням в старшій профільній школі закладу запроваджено філологічний, історичний та художній профілі навчання. За умови відповідного соціального запиту та ресурсного забезпечення можливе відкриття інших профілів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти III ступеня затвердженої наказом МОН від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 № 464).

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту: в 10, 11 філологічному: українська література, зарубіжна література, громадянська освіта й мистецтво (10 кл), інформатика, художня культура (11 кл); в 10-Б, 10-В, 11-Б, 11-В, 10-Е, 11-Е - зарубіжна література, іноземна мова (англійська, німецька), українська мова, українська література, інформатика, в 10-Е, 11-Е “Фінансова грамотність”; друга іноземна мова для покращення мовленнєвої підготовки учнів, забезпечення загальної гуманітаризації гімназійної освіти та наступності навчання в 11-Б класі, декоративно-ужиткове мистецтво» в 10-В, 11-В класах;

- профільні предмети: : в 10 , 11 філологічному - іноземна й українська мови, в 10-Б, 11-Б – історія України, всесвітня історія, 10-В,11-В – художня культура, малюнок, живопис, композиція, 10-Е, 11-Е - математика, географія. економіка;

- курси за вибором, до яких належать спеціальні і факультативні курси.

Навчальний план 10-11 класів гімназії містить перелік базових предметів з експериментальними інтегрованими курсами «Природничі науки», 10-А, 10-В, 10-Е – «Історія: Україна і світ»

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами «Інформатика» , «Мистецтво», що вивчаються в 10-А, 10-Б, 11 класах та «Інформатика», «Технології» в 10-В на рівні стандарту, за вибором учнів.

Вивчення предмету «Захист України» на базі Хортицького академічного ліцею. Партнер мережевої взаємодії забезпечує розвиток особистості учнів, формування їх готовності до захисту України та дій в умовах надзвичайних ситуацій. Набуття учнівською молоддю військових знань і практичних навичок в обсязі, необхідному для успішного засвоєння програми:

- для груп юнаків: з бойової підготовки, міжнародного гуманітарного права, тактичної підготовки, вогневої підготовки, стрийової підготовки, військової топографії, прикладної фізичної підготовки, військово-медичної підготовки;

- для груп дівчат: з міжнародного гуманітарного права про захист цивільного населення, основ медичних знань і допомоги, першої медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях, першої медичної допомоги хворим та догляд за хворими.

Відвідування відділення допризовної підготовки ХАЛІ учнями 10-х та 11-х класів закладу відбувається за графіком, затвердженим начальником Правобережного відділу освіти департаменту освіти і науки Запорізької міської ради.

З метою задоволення запиту учнів старшої профільної школи на вивчення окремих предметів додаткові години відведено на організацію індивідуальних та групових занять з предметів, які винесено на ДПА-НМТ.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Предмети, на які виділено не цілу кількість годин, викладаються протягом всього навчального року рівномірно.

У закладі за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів дозволяється враховувати результати їх навчання з відповідних предметів (мистецтво, фізична культура та ін.) у позашкільних закладах за умов наявності відповідного документального підтвердження.

2.4. Очікувані результати навчання (компетентності) здобувачів освіти, визначені відповідним Державним стандартом закладів загальної середньої освіти III ступеня

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках профільної середньої освіти. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

Освітня програма закладу загальної середньої освіти III ступеня формує у здобувачів освіти наступні *ключові компетентності*:

1) Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами. *Уміння*: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невірних іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас.

2) Спілкування іноземними мовами. *Уміння*: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. *Ставлення*: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

3) Математична компетентність. *Уміння*: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. *Ставлення*: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів.

4) Компетентності у галузі природничих наук. *Уміння*: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси;

послугуватися технологічними пристроями. *Ставлення*: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях.

5) Інформаційно-цифрова компетентність. *Уміння*: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. *Ставлення*: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач.

6) Уміння вчитися впродовж життя. *Уміння*: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. *Ставлення*: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності.

7) Ініціативність і підприємливість. *Уміння*: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. *Ставлення*: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших.

8) Соціальна і громадянська компетентності. *Уміння*: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. *Ставлення*: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.

9) Обізнаність і самовираження у сфері культури. *Уміння*: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). *Ставлення*: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.

10) Екологічна грамотність і здорове життя. *Уміння*: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. *Ставлення*: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію освітнього середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (тестові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом

	пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидко змінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економічного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо-предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації через організацію протягом навчального року навчальної практики для учнів 10 класів, яка змістовно відповідає інструктивно-методичному листу Міністерства освіти і науки України від 06.02.2008 р. № 1/9-61 та проводиться у вигляді захисту пошуково-творчих робіт з предметів навчального плану, переважно профільних:

- для учнів 10-А філологічного профілю з профільних філологічних дисциплін;
- для учнів 10-Б історичного профілю з профільних суспільно-історичних дисциплін,
- для учнів 10-В художнього профілю з профільних художніх дисциплін,
- для учнів 10-Е економічного профілю з географії, економіки, фінансової грамотності.

2.5. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, дебати, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів,

основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формують висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

На уроках обов'язковими є форми проведення групової роботи (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) з метою взаємонавчання та формування самоосвітньої компетентності при розподілі функцій учнів: бригадир, консультант, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів

2.6. Опис та інструменти внутрішнього забезпечення якості освіти

Враховуючи, що метою освітньої діяльності в цілому є формування компетентностей учнів, якість освіти слід розуміти як комплекс характеристик освітнього процесу, що визначають послідовне та практично ефективне формування компетентності та професійної свідомості.

Відповідно, в комплексі характеристик «якість освіти» можна виділити три групи характеристик:

- характеристики якості умов, створених для досягнення мети освіти;
- характеристики якості освітнього процесу, спрямованого на досягнення мети освіти;
- характеристики якості результату освіти.

Якість умов для досягнення мети освіти можна охарактеризувати через наступні характеристики:

- якість кадрового забезпечення реалізації освітньої програми;
- якість науково-методичної бази освітнього процесу;
- відповідність матеріально-технічної бази реалізації освітньої програми її цілям.

Якість освітнього процесу в закладі доцільно визначати через наступні характеристики:

- відповідність змісту освіти вимогам чинних Державного стандарту освіти та навчальних програм;
- відповідність освітніх технологій, які застосовуються в освітньому процесі його цілям;
- якість організації освітнього процесу та управління ним;
- дотримання медико – санітарних вимог до організації освітнього процесу;

Якість результату освіти в умовах ліцею можна визначати через такі характеристики:

- сформованість ключових компетенцій відповідно до року навчання, ступеню освіти;
- готовність учнів до усвідомленого, з урахуванням власних індивідуальних здібностей та особливостей, вибору подальшого напрямку професійного становлення в системі закладів вищої освіти.

Основним інструментом системи внутрішнього забезпечення якості освіти в Запорізькій гімназії №45 є моніторинг якості освіти.

Інструменти внутрішнього забезпечення якості освіти

1. *Кадрове забезпечення освітньої діяльності:* педагоги школи, практичний психолог, соціальний педагог, керівники гуртків, педагог-організатор, асистент вчителя (за потребою).

Педагогічні працівники, які здійснюють освітній процес, мають відповідну освіту та кваліфікацію відповідно до спеціальності.

Кваліфікаційний рівень педагогів, які викладають в школі III ступеня: 72 % - педагоги з кваліфікаційною категорією «спеціаліст вищої категорії», 10 % - педагоги з кваліфікаційною категорією «спеціаліст I категорії», 3 % - педагоги з кваліфікаційною категорією «спеціаліст II категорії», 16 % - педагоги з кваліфікаційною категорією «спеціаліст», 28 % педагогів мають педагогічне звання «старший вчитель» та 39 % «вчитель-методист».

2. *Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності* в Запорізькій гімназії №45 забезпечено наявністю:

- чинних освітніх програм та навчальних планів, за якими здійснюється освітня діяльність;
- фахових періодичних видань;
- методичних посібників для вчителів;
- методичних матеріалів для проведення державної підсумкової атестації здобувачів освіти тощо.

3. *Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності* включає навчальні кабінети для учнів школи III ступеню з відповідним обладнанням навчального і загального призначення, визначеним у наказах МОН України.

Матеріально – технічна база закладу дозволяє в повному обсязі виконувати вимоги програм поглибленого вивчення предметів навчального плану. Функціонують обладнані мультимедійними комплексами кабінети української мови, зарубіжної літератури, історії конференц-зала, актова зала.

В усіх навчальних кабінетах є комп'ютери з доступом в Internet через високошвидкісний канал, забезпечено доступ до мережі Internet за технологією WiFi. До послуг учнів бібліотека з великим фондом підручників та навчальної літератури, читальна зала.

Всі учасники освітнього процесу інтегровані в єдиний інформаційний простір гімназії, що дозволяє використовувати елементи дистанційного та змішаного навчання.

Соціально-побутова інфраструктура передбачає наявність у закладі медичного пункту, харчоблоку, актової зали, спортивної зали, спортивного майданчику, роздягальні.

4. *Якість проведення навчальних занять* забезпечується, насамперед:

1) впровадженням діяльнісного та інтегрованого підходів до організації освітнього процесу;

2) *впровадженням інноваційних педагогічних технологій*: «Особистісно орієнтоване навчання», «Технологія інтегрованого навчання», «Інформаційно-комунікаційні технології», «Технологія проектного навчання», «Проблемне навчання», «Інтерактивні технології» тощо;

3) активним використанням колективних, групових та індивідуальних форм роботи, спрямованих на формування навичок продуктивної співпраці та спілкування учнів;

4) створенням розвивального та здоров'язбережувального середовища для навчання.

5. *Моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).*

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання за програмою моніторингу Запорізької гімназії №45, затвердженою педагогічною радою закладу від 15.04.2019 протокол №8.

З метою неперервного відстеження результатів навчання, їх прогнозування та коригування проводяться моніторингові дослідження навчальних досягнень на районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

2.7. Навчальні програми предметів, що вивчаються за інваріантними і варіативними складниками, додаються щорічно.

РОЗДІЛ III

Особливості організації освітнього процесу з елементами дистанційного навчання

3.1.1. Форми організації ОП

Під час особливого стану в країні (правовий режим воєнного стану тощо) освітній процес в закладі організовується в безпечному освітньому середовищі. Організація освітнього процесу може здійснюватись в очному і дистанційному режимах, або за змішаною формою, що поєднує очний і дистанційний режими.

Запорізький академічний ліцей №45 організовує освітній процес із використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, доступних для учасників освітнього процесу, відповідно до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 08 вересня 2020 року № 1115 зі змінами. При цьому обсяг навчального часу, що забезпечується в синхронному режимі, визначається педагогічним працівником і може бути менше обсягу, зазначеного в пункті 7 розділу I Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти.

У закладі організація освітнього процесу реалізується через використання:

- розгорнуте хмарне середовище, наявність власного домена;
- єдиний інфопростір Google Workspace for Education;
- портал “Нові знання”, електронні розклади, щоденники, журнали;
- інструменти Google;
- онлайн-сервіси, платформи та інструменти для організації освітнього процесу (LearningApps, Islcollective, Linoit, Padlet, Miro, Wordwall, CleverMaths, MyEnglishLab, Class Time, На Урок, Всеосвіта, Kahoot, Quizzy тощо);
- ресурси для здійснення відеоконференц -зв'язку під час синхронних занять (Meet, Zoom);
- навчальні відео з YouTube.

Заклад освіти організовує індивідуальні форми здобуття освіти (зокрема екстернатну, сімейну (домашню), реалізовує індивідуальну освітню траєкторію учня відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року №160 (зі змінами Наказ МОН від 15.02.2023 №165)

3.1.2. Розклад навчальних занять, розподіл навчального навантаження

Запорізький академічний ліцей №45 розробляє адаптивний е-розклад уроків для учнів 4-11 класів відповідно до вимог Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОЗ України 25 вересня 2020 р. № 2205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за № 1111/35394 в редакції наказу МОЗУ № 1371 від 01 серпня 2022 року.

Зокрема, відповідно до пункту 10 розділу 5 регламенту безперервна тривалість навчальних занять при організації дистанційного навчання в синхронному форматі не повинна перевищувати для учнів:

5–6 класів – 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 – по 35 хвилин, або 4 – по 25 хвилин;

7–9 класів – 2 навчальних занять по 45 хвилин або 3 – по 40 хвилин, або 4 – по 30 хвилин, або 5 – по 25 хвилин;

10–11 класів – 3 навчальних занять по 45 хвилин або 4 – по 35 хвилин, або 5 – по 30 хвилин, або 6 – по 25 хвилин“.

Педагогічні працівники самостійно визначають режим (синхронний або асинхронний) проведення окремих навчальних занять. При цьому не менше 30 відсотків навчального часу, передбаченого освітньою програмою закладу освіти, організовується в синхронному режимі, решта навчального часу організовується в асинхронному режимі, відповідно до пункту 7 розділу 1 Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти.

В закладі створюється електронний розклад для класів, в якому вчителями-предметниками зазначається час, форма та режим взаємодії зі здобувачами освіти та платформа онлайн занять.

Весь контент електронних освітніх ресурсів з навчальних предметів знаходиться у постійному доступі для всіх здобувачів освіти, включаючи тих, хто знаходиться за кордоном. Виконання контрольних зрізів, практичних занять, лабораторних робіт не обмежується у часі та має покроковий інструктаж щодо виконання.

Додаткова інформація щодо організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання розміщена на сайті закладу та знаходиться у вільному доступі.

Контроль за організацією освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання здійснюється адміністрацією закладу через щотижневу моніторингову діяльність вчителів кафедр.

3.1.3. Тривалість самопідготовки учнів у позаурочний час, зворотній зв'язок між усіма учасниками ОП

Обсяг домашніх завдань з усіх предметів передбачено Санітарним регламентом для ЗЗСО. Санітарні норми встановлюють межі того часу, який потрібен учневі для виконання домашніх завдань. Зокрема:

“Тривалість виконання завдань для самопідготовки учнів у позанавчальний час не рекомендується більше 1 години у 5 класах та 1,5 години у 6–9 класах, 2 години – в 10–11(12) класах (пункт 6 розділу 5 Санітарного регламенту).

Згідно з законодавством, електронний класний журнал на платформі “Нові Знання” є документом ділової документації закладу освіти, що ведеться в електронній формі та використовується для:

- оперативного доступу до інформації учасниками освітнього процесу про рівень навчальних досягнень із різних предметів, відвідуваність і домашні завдання;
- забезпечення можливості дистанційного прямого та оперативного інформування учасників освітнього процесу” (підпункти 4 та 5 пункту 1 розділу 2 Інструкції з ведення ділової документації в закладах загальної середньої освіти в електронній формі);
- зворотнього зв'язку між усіма учасниками освітнього процесу через е-щоденники платформи “Нові Знання”.

3.1.4. Особливості оцінювання учнів під час воєнного стану

Попри війну незмінними залишаються два основних аспекти оцінювання результатів навчання учнів — надання зворотного зв'язку та супроводу дітям (формувальне оцінювання) і визначення якості результатів навчання (підсумкове оцінювання).

Формувальне оцінювання залишається важливим засобом підтримки учнів у навчанні. Йдеться про надання усного (переважно) та письмового зворотного зв'язку,

індивідуальні та групові консультації щодо допомоги у виправленні типових помилок, надання порад щодо подальшого навчання.

Підсумкове оцінювання в умовах нестабільного доступу учнів до освітнього процесу, їх стресового стану вчитель може прийняти рішення не проводити у вигляді окремих підсумкових контрольних робіт, а натомість здійснювати його на підставі поточного оцінювання (за результатами тестів на електронних платформах та з допомогою інших способів перевірки результатів навчання).

Відповідне рішення про зменшення або скасування кількості контрольних робіт, передбачених календарними планами, гімназія може ухвалити рішенням педагогічної ради.

В окремих випадках підсумкове річне оцінювання можна здійснювати за результатами підсумкового оцінювання за перший семестр. Наприклад, для учнів, які опинилися в зоні активних бойових дій, зазнали фізичних або психологічних травм, не мали доступу до навчальних матеріалів тощо. Для учнів, які після евакуації з зони бойових дій навчалися в інших школах (в Україні або за кордоном), здійснюється перезарахування оцінок (за їх наявності).

Учні, які одночасно навчаються в школі за кордоном і в закладі освіти, мають можливість скласти річне оцінювання перед початком наступного навчального року з перезарахуванням результатів навчання за кордоном.

Відповідно до наказу МОН України від 13.06.2024 № 836 “Про внесення змін у методичні рекомендації щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні” учні можуть перезараховувати оцінки з предметів, спільних для обох країн. Решту предметів (українознавчий компонент) вони можуть вивчати відповідно до [модифікованих \(скорочених\) програм](#) і проходити оцінювання дистанційно. Річне оцінювання з предметів, передбачених тільки українськими освітніми програмами, може проводитись із використанням технологій дистанційного навчання і засобів зв'язку.

Додаток 1
до Освітньої програми
запорізької гімназії №45
на 2025/2027 н.р.

Модельні навчальні програми 5-9 класи НУШ 2025-2027 н.р.

№ п/п	Предмет	Модельні Програми 5-6 класи НУШ	Модельні Програми 7-9 класи НУШ
1	Українська мова	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.).	Модельна навчальна програма «Українська мова. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.).
2	Українська література	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Архипова В.П., Січкарь С.І., Шило С.Б.)	Модельна навчальна програма «Українська література. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Заболотний О. В., Слоновьська О. В., Ярмільська І. В.).
3	Зарубіжна література	«Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.)	«Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 року) (автори Ніколенко О. М., Ісаєва О. О., Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудніцька Н. П., Туряниця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.)
4	Англійська мова (профіль)	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор)	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор)
5	Німецька мова (профіль)	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г.,	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г.,

		<u>Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.).</u>	<u>Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.).</u>
6	Англійська мова	<u>Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.).</u>	<u>Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.).</u>
7	Німецька мова	<u>Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.).</u>	<u>Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.).</u>
8	Англійська мова (друга)	<u>Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.).</u>	<u>Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.).</u>
9	Німецька мова (друга)	<u>Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.).</u>	<u>Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М., Мацькович М. Р., Глинюк Л. М., Браун Є. Л.).</u>
10	Математика	<u>Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Істер О. С.).</u>	
11	Алгебра		<u>Модельна навчальна програма «Алгебра. 7-9 класи» для</u>

			закладів загальної середньої освіти (автор Істер О. С.)
12	Геометрія		Модельна навчальна програма «Геометрія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Істер О. С.)
13	Інтегрований курс “Пізнаємо природу”	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Шаламов Р. В., Каліберда М. С., Григорович О. В., Фіцайло С. С.)	
14	Біологія		Модельна навчальна програма «Біологія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Соболь В. І.)
15	Інтегрований курс “Здоров’я, безпека та добробут”	Модельна навчальна програма «Здоров’я, безпека та добробут. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.)	Модельна навчальна програма «Здоров’я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.)
16	Етика/Культура добросусідства	Модельна навчальна програма «Етика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ашортія Є., Бакка Т., Желіба О., Козіна Л., Мелешенко Т., Щупак І.)	
17	Вступ до історії України та громадянської освіти	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Майорський В. В., Піскарьова І. О., Щупак І. Я.)	Модельна навчальна програма «Історія: Україна і світ. 7–9 класи (інтегрований курс)» (варіант 1) для закладів загальної середньої освіти (автори: Секиринський Д. О., Власова Н. С., Желіба О. В., Кронгауз В. О., Щупак І. Я.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.07.2023 № 883)
18	Історія України. Всесвітня	Модельна навчальна програма «Історія України. Всесвітня історія. 6 клас» для закладів	

	історія (профіль)	загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Майорський В. В., Піскарьова І. О., Щупак І. Я.)	
19	Історія України		Модельна навчальна програма «Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)
20	Всесвітня історія		Модельна навчальна програма «Всесвітня історія. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Щупак І. Я., Посунько А. С., Бакка Т. В., Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В., Махонін О. О., Мелешенко Т. В., Павловська-Кравчук В. А., Піскарьова І. О., Худобець О. А.) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року № 1001)
21	Правознавство		
22	Інформатика	Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.).	Модельна навчальна програма «Інформатика. 7-9 клас» для закладів загальної середньої освіти (авт. Ривкінд Й. Я., Лисенко Т. І., Чернікова Л. А., Шакотько В. В.).
23	Технології	Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Терещук А. І., Абрамова О. В., Гашак В. М., Павич Н. М.).	Модельна навчальна програма «Технології. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авторки Ходзицька І. Ю., Горобець О. В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М.).
24	Інтегрований курс «Мистецтво»	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л. М., Просіна О. В.).	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Масол Л. М.).
25	Історія України.	Модельна навчальна програма «Історія України. Всесвітня	

	Всесвітня історія	<u>історія. 6 клас» для закладів загальної середньої освіти (автори Піскарьова І.О., Бурлака О.В., Майорський В.В., Мелещенко Т.В., Щупак І.Я.)</u>	
26	Географія	<u>Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Глалковський Р.В., Довгань А.І., Сovenko В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.)</u>	<u>Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Глалковський Р.В., Довгань А.І., Сovenko В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Нікитчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.)</u>
27	Хімія		<u>Модельна навчальна програма «Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор Григорович О. В.)</u>
28	Фізика		<u>Модельна навчальна програма «Фізика. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Кременський Б. Г., Гельфгат І. М., Божинова Ф. Я., Ненашев І. Ю., Кірюхіна О. О.)</u>
29	Фізична культура	<u>Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.)</u>	<u>Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Баженков Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.)</u>
30	Підприємництво фінансова грамотність		Підприємництво і фінансова грамотність 8-9 кл. Панченко Підприємництво і фінансова грамотність 8-9 кл. Кузнецова та ін. Підприємництво та фінансова грамотність 8-9 кл. Беспалко та ін. Підприємництво і фінансова грамотність 8-9 кл. Буяк та ін.

